

ШЫН

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ
КЫЗЫЛ ХОРАЯ КОМИТЕТЕРИНИҢ, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ
ОБЛАСТЬ БОЛГАШ КЫЗЫЛ ХОРАЯ СОВЕТТЕРИНИҢ ОРГАНЫ

1956

АПРЕЛЬ

26

ЧЕТВЕРГ

№ 86 (3539)

Өртөз 20 коп.

Тыва автономнуг областың көдээ ажил-агый ажылдакчыларының

СОЦИАЛИСТИГ ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРИ

Тыва автономнуг областың ажылчы чоннары, бүгү совет улус-биле бир демей СЭКП-ниң XX съездининг шийтирилгелеринге бодунуң ылак Төрөөн чурту дээш канчаар-даа аажок улуг өөрүшкү болгаш чоргаарал-биле ужурашканнар. Бодуустун аргаларыны санап көрүп, ажилатынмаан куржаарыарыны илеретиптирлер, көдээ ажил-агыйның тускай эртемниглерин алыгы беш чылдың онаалдарына хуусаа бетинде күөсүр дээш социалисттик чарыкка киргеш, бодууска дараазына социалисттик хүлээлгелерин ап тур бис:

МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ.

Малдарның ажалдазын, чөмгөрдөзүн экижидип тургаш, 1955 чыл-биле деңгээрге 1956 чылда бир азырал инектен сүт саадызын 30 хуу, нинти саадызын 60 хуу, чуртун бөдүн дүтүт хойдан дүк кыргылазын ортумаз-биле 2 кг, дүтүт нинти кыргылазын 45 хуу болгаш эът бүдүрерин 68 хуу көвүдүр бис. Төрүүр дагаа бүртүндөн 100-тен эвээш эвес чургаларын алыр бис.

1955 чыл-биле деңгээрге, мыйыстыг бола-малдың баш санын 12 хуу, ооң ичинде инектерин 17 хуу, хойну 20 хуу, күштү 50 хуу көвүдүр. Төрүүр 100 мал бүртүндөн: 90 бызааларын, 95 хураганнарын болгаш анайларын, 65 кулуннарын база кол кыс хавандан 15 хаван оолдарын алыр бис.

10 муң баштан эвээш эвес мыйыстыг бола малды болгаш 120 муң хойларын, өшкүдери олардазын семиртүр. Малдарын олардазын семиртүрүп уагерлгит организастан, баш бүртүгүнө хонукта ортумак немелде деңгээли: мыйыстыг бола мал талазы-биле 800 граммдан эвээш эвес болгаш хой, өшкү талазы-биле 150 граммдан эвээш эвеске чедирерин чедип алыр бис.

Хаван ажилын бүгү хөмчө-биле көтүрүр, дунгунда төрүүр хаваннардан 3 муңдан эвээш эвес хаван оолдарын алыр, 1956 чылда 8000 хаваннарын семиртти азыраар болгаш күрүгөге дузаар хаван эдүн 5-тен эвээш эвес катап көвүдүр бис.

Нинтинин малын чөм суурун быжытлаар бис. Кукуруза тарылазын 7 муңдан эвээш эвес гектар чедир бис. Бүгү колхозтарга болгаш совхозтарга бөдүн, шытыг болгаш концентраттыг чөмөр белектеринин планын күөсүр бис. Инек бүртүгүн 6 тоннадан эвээш эвес силосту салыр бис.

Мал ажилында хой күш үнөр ажилдарын механизастаары беден турар. 240 муң баш хойларның электромеханисттик кыргылазын чорудар. 2400 баш малга автосуттарылган, 3500 баш мал кыра кылааларга аскыгы оруктарын тургузар, 11 муң баш малга чөмөрүн буска чымчадыр хайндырар бис.

ХОВУ АЖЫЛЫНЫҢ ТАЛАЗЫ-БИЛЕ.

Көдээ ажил-агыйның бүгү култураларының талазы-биле тарылга планын күөсүр болгаш 1955 чыл-биле деңгээрге тарылга шөлүн 15 хуулан эвээш эвес калбартыр, тараның нинти чымыдазын 25 хуу көвүдүр бис. Картофельдин дүжүт гектардан 130 центнерден, ногааларын—120 центнерден эвээш эвес кылдыр чорудар бис.

Шык базырышкынын 2—3 хүнде чорудар болгаш тарга култураларынын арылазын 8—10 ажил хүнеринде бедик агрохемиктер дөңгөй чорударын хандырар бис. Суттаттыг тарылгаларның бүгү шөлүгө тарылга мурунун суггарылганын организастан; хөрүзүн тарылга мурунда ажалдан кылырын бедик шынартыг чорудар; тарга култураларының 70 хуулан эвээш эвесин сортулуг үренирлер-биле болгаш оларның тарылга шөлүн 30 хуулан хана караатар, кыза болгаш калбак одуртулуг аргалар-биле тарыр бис.

Тарылгаларның чогуур ажалдазын организастан, тарылга соонда ийден эвээш эвес суггарылганын чорудар болгаш бедик дүжүтү алырын хандырар. Ногааларын өстүрде ирик-өдөк савакылаштарын калбаа-биле ажаллаштыраан, картофель болгаш ногаалар одуртулганын дөрбелчин-улапчак болгаш дөрбелчин аргалар-биле чорудар бис.

Тарга култураларының ажап алышкынын 15 ажил хүнеринде чорудур. Колхозтарга болгаш совхозтарга тараларын комбайн-биле ажаллап ажап алышкынын калбаа-биле ажаллаар. Бодунун тарга култураларының райончутан сортулуг үренирлер-биле 1957 чылдан эгелээш областың бүгү колхозтарын хандырар бис.

Күрүгө тараның, сүтүг, эъттин, дүктүн ымазыла дузааларының болгаш салып алышкынының планын 1956 чылдың сентябрь 20-де күөсүрлерин хандырар бис.

Трактор ажалдарының планын 103 хуу күөсүр, 1957 чылдың тарылгазынга чогуур санын черин бүрүн белекээр, 15 айт күштүг бир тракторга 450 ганы ажалдап кылар, кезериниң калбаа 4,6 метр комбайнга шыгачкага бир комбайнга 370 ганы ажап алыр бис. Трактор ажалдарының бот-үзөин 10 хуу чингидир болгаш кыра чүдүдү 5 хуулан эвээш эвес кампап алыр, а ол ышкаш колхоз, совхоз болгаш МТС бүртүгүн экономикалык саналгаларын чорудар база үндүрүп турар продукцияның чыгыстын хөмчөөлүгө куш-ажылдың болгаш хөрөңгилерин чыгаргалдарын дыка эвээжеринин хөмчөөлүгүн алыр бис.

Областың колхозтарыга 1800 чуртталга бажыларын, 114 муң баш мал кыра кылааларын, 60 муң тонна силос тудуушкуннарын ажаллап кыраар бис.

Болхоз бүртүгүнө доктаамал болгаш сезонуг уруулар асыларын организастан. Тыва автономнуг областың ар, хөрөөжөн колхозчуларын, МТС-терин болгаш совхозтарын ажалдакчыларын, көдээ ажил-агыйның тускай эртемниглерин, бистер СЭКП-ниң XX съездининг төөгүлүг шийтирилгелери-биле сорук кирип, көдээ ажил-агый култураларының дүжүтүтүн болгаш мал ажилының продуктууун бедик талазы-биле алган хүлээлгелериниң күөсүр болгаш ажил күөсүр дээш социалисттик чарыкты калбаа-биле негиздерип патриоттук хүлээлгелерин күөсүр-биле сиңиккен бис. Көдээ ажил-агыйның чамлык адырларының хожуушкынын ажил эртер, тарга, картофель, мал чөмөрүн болгаш мал ажилының продуктуларын бүдүрерин дыка көвүдүр, күрүне мурунга бүгү хүлээлгелерин хуусаа бөтшө күөсүр, колхозтарын оругаларын болгаш колхозчуларын күш-хүннеринин төлө-вирин көвүдүр, күш-ажылдың бүдүрүкчүлүгүн бедик, продукция бүдүреринге дүш-ажылдың болгаш хөрөңгилерин чыгаргалдарын эвээжер дээш бүгү-ле күштерини мобилизастан бис.

Алдыг беш чылдың баштайгы чымын планнарын хуусаа бетинде күөсүр болгаш ажил күөсүр дээш бүгү улустун социалисттик чарыкка киришпаан, Хакас автономнуг областың ар, хөрөөжөн колхозчуларын, МТС-терин болгаш совхозтарын ажалдакчыларын, көдээ ажил-агыйның тускай эртемниглерин социалисттик чарыкка кыйгырып тур бис.

Бо хүлээлгелерин колхозчуларын, МТС-терин, совхозтарын ажалдакчыларын болгаш болгаш областың көдээ ажил-агыйның тускай эртемниглерин хурааларында чугаалажып көргөн болгаш хүлээп алган.

Болхозчуларын, МТС-тер болгаш совхозтар ажалдакчыларын нинти хурааларын даандырганы биле:

ОЮН КЛАРА, «Элегес» совхозтун саанчызы;	В. ФЕДОРЕНКО, Бин-Хем МТС-тин кол агроному;
О. БИЛЬЧИРМАА, Танды районда «Революциянын чалбыжы» колхозтун саанчызы;	С. ТОКА, СЭКП обкомунун секретары;
О. БОРАКАЙ, «Бызыл партизан» колхозтун хожузу;	А. ЧИМБА, Областүүсөкөмун даргазы;
М. ДОКТУГУ, Чөөн-Хемчик районунун «Искра» колхозунун даргазы;	И. ЦЕВМЕНКО, Областың көдээ ажил-агый эргелелинин начальниги;
Я. СЯВКИН, СЭКП-ниң Бин-Хем райкомунун секретары;	Н. КОНГАР, РСФСР-ниң Совхозтар министрөөсүнүн Тыва область төлөөзи;
А. СОБОЛЕВА, Областың көдээ ажил-агый эргелелинин кол зоотехниги;	Е. ЕРМОЛАЕВ, Бай-Хаас МТС-тин трактористи;
	ДАНЗЫ-БЕЛЕК, Шагаан-Арыг МТС-тин комбайнери;
	С. ОРТУН-ООЛ, СЭКП обкомунун секретары;

ССРЭ-ниң болгаш Великобританияның удуртукчуларының аразында чугаалажышкынар

ЛОНДОН, апрель 20. (СЭТА-ның тускай корр.). ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. А. Булганин болгаш ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунун кезигүвү Н. С. Хрущевтун Великобританияның Премьер-Министри А. Иден-биле болгаш еске-даа англи удуртукчулар-биле чугаалажышкынының дугайында айлалашканын дугурдушкан дыналызын Великобританияның даштыкы херектер Министрөөсү бөгүн чарлаан.

Дыналыкта чугаалап турары: «Апрель 19 болгаш 20-ниң дургугула совет болгаш англи удуртукчуларын аразында үш ужуражышкынар болган. Үк ужуражышкынар Даунинг-стрит, 10 уугар бажында болган. Ол ужуражышкынының үзүндө санал-оонадарың ак-

сеткилдиг болгаш ажыктыг солчушкуну найыраалдыг ээуга бөлүп эрткен.

Апрель 19-та хүнүңе ийги чартымын баштайгы ужуражышкыныңга совет талдан олуршканнар: Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев, Н. А. Михайлов, А. А. Громыко, Я. А. Малик, П. Н. Кумкин, В. Я. Ерофеев, О. А. Трояновский, Ю. С. Жемчужников; англи талдан олуршканнар: А. Иден, Селвин Ллойд, Р. Батлер, Н. Брук, А. Киркпатрик, У. Хейтер, Г. Холер, Т. Бримлоу.

Айткан ужуражышкынының үзүндө совет-англи харылааларың дугайында айттыргың талазы-биле, ылазын ийи чурттарын аразында културалуг болгаш еске-даа харылааларың дугайында айттыргың талазы-биле санал-оонадарың

солчушкуну болган. Аңаа холбаштыр саналды өөренип көргөш, улам ылайыч ажаллажып көөрү-биле кирип келирин ийи талаларың төлөөкчилеринге дааскан.

Европада байдалдың дугайында айттыргың талазы-биле санал-оонадарың баштайгы солчушкуну база болган.

Апрельдин 20-ниң эртенинде болган ийги ужуражышкыныга совет талдан олуршканнар: Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев, А. А. Громыко, Я. А. Малик, П. Н. Кумкин, А. А. Трояновский, О. А. Трояновский; англи талдан олуршканнар: А. Иден, Селвин Ллойд, А. Наттинг, Н. Брук, А. Киркпатрик, У. Хейтер, Д. Янг, Г. Холер, Т. Бримлоу.

Ол хураал болза, Чоокта болгаш Ортаагы Чөөн чүктүг дугайында айттыргың чугаалажышкынар.

Ийи ужуражышкынар апрель 20-де хүндүс болган. Совет талдан олуршканнар: Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев, А. А. Громыко, Я. А. Малик, Л. Ф. Ильичев, В. С. Лебедев, О. А. Трояновский; англи талдан олуршканнар: А. Иден, Селвин Ллойд, А. Наттинг, Н. Брук, А. Киркпатрик, У. Хейтер, Д. Янг, Г. Холер, Т. Бримлоу.

Ол хураалга чөмөгөшлөшкөннөрү дүжүр дугайында айттыргың чугаалажышкынар.

Н. А. Булганинның болгаш Н. С. Хрущевтун Англияда чоруп турары

Гринвичиде хаанның шериг-далай колледжизинге чорааны

ЛОНДОН, апрель 21-де. (СЭТА-ның тускай корр.). Дүгүн кезең ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. А. Булганин биле ССРЭ-ниң Дээди Советинин Президиумунун кезигүвү Н. С. Хрущев Далай Министри (адмиралтействонун биргү лорд) лорд Килкеннинин чалааны-биле Гринвичиде (Лондонун муруну районнарын бирээзи) хаанның шериг-далай колледжизинге чораяннар.

Совет удуртукчулар болгаш оларын үдөп чоруп кижилер моторлуг уугу хеме оларын манап турган чер болуп Восточный далай өртөөлүндө Гринвичиде чорупкан. Өртөөлөгө аалчыларын далай министрөөсүнүн парламент секретары Л. Хорд биле ийги далай лорд адмирал Ч. Лэмб уткуп алганнар. Темз хем-биле 15 минутаа аян-чорук кылган соонда аалчылар Гринвичиде чедип келген. Гринвичин шериг-далай колледжизинин президент адмирал У. Эндрюс болгаш ол колледжизин еске-даа дөдө дузаалдарларын аалчыларын эрик кырынга уткааш, байыр чедиргеннер. Н. А. Булганин биле Н. С. Хрущев оортан Великобританияның флот офицерлерин болгаш далайын чалаг шериглеринин шериг талазы-биле дээди белекелерин чорудуп турар эд чугула шериг-далай өртөөлүгүнүн чери — колледжизин бажынычча чорупканнар.

Колледжизин хүлээп алышкын азын-га аалчыларын далай министри лорд Килкеннин, Великобританияның шериг ведомстволарының дээди офицерлери болгаш

Лорд КИЛКЕНИНИҢ чугаазы

Дээргі хаанның үш хөвирлерин чөмөгөшлөшкөннөрү мурундан Гринвичиде хаанның шериг-далай колледжизинде мындагылар силерге байырын чедирип тур мен, Портсмуттан Лондонче орукка Маршал Булганин Силер чангыс ада-чуртуларынның Великобританияга келгеш, Гринвичиде көзөдө-ле келискээр турганын меңгээ чугаалаан силер. Оң жургундан Мындагылар силерин бистин аалчыларын болгаш бөгүн мында чедип келгенин көчүгү-даа эки-дир.

Чер кырынга, агаарга болгаш далайга силерин чөмөгөшлөшкөннөрү эви-дечилери болуп тулчуп чораш чөмөгөшлөшкөннөрү төлөөкчилери ам мында силер-биле кады олуруп туралар-дыр. Чижээ, Россияның согу талазычча шуужуп чоруп турган судноларын дугайын эки

удуртукчулар уткуп алган. Колледжизин чыскаал азында лорд Килкеннин армиянын, флоттук болгаш шериг агаар күштеринин мурунунан Н. А. Булганинга болгаш Н. С. Хрущевка тураскааткан дүштеки шайлаганын тургускан. Дүштеки шайлаага даштыкы херектер Министри Селвин Ллойд, иштиги херектер Министри Г. Ллойд — Джордж, шериг Министри А. Хед, узар-чүгү Министри Н. Берч, империя кол штабының начальниги генерал Дж. Темплер, даштыкы херектер талазы-биле күрүне Министри лорд Реддинг, узар-чүгү маршалы Д. Бойл, флот адмиралы лорд Фрэнсис, узар-чүгү маршалы лорд Теддер, хаанның шериг-далай колледжизинин удуртукчулары, ийги дөлегей дайынынга совет шериглер-биле дем катчы тулчуп чораш, чөмөгөшлөшкөннөрү хөвирлерин дыка хөй уугу офицерлери — каттыкшап 250 хире кижиг оруушканнар.

Совет талдан Н. А. Булганин биле Н. С. Хрущевтан аңгыда, ССРЭ-ниң култур Министри Н. А. Михайлов, даштыкы херектер Министриниң Бирги ораакчысы А. А. Громыко, даштыкы садгы министринин ораакчысы П. Н. Кумкин, академиктер И. В. Курчатова болгаш А. Н. Туполева, Портсмутта туруп совет кораблдеринин уугу офицерлери олуршканнар.

Шайлаганын мурунда лорд Килкеннин совет удуртукчуларга байыр чедирип чүве чугаалаан.

Лорд КИЛКЕНИНИҢ чугаазы

Билер дыка хөй кижилерин бөгүгү шайлаага көөр силер.

Силерин чурттарыңың көчүгү эки дайышкы шынарлыг чөмөгөшлөшкөннөрү, а ол ышкаш бистин чөмөгөшлөшкөннөрү бистин тус-бүрүсүк эки билинчир. Нинти эрестиг чорутуң холбаазы оларын харылааштырын турар. Ынчаарга чамлык үелерде тыптыр мын эвес билинчирлерге холбашкан бергелер тургажок бир шериг албанын кижиг еске шериг албанын кижиг-биле чугаалажып болур чүве болганда, олар еске база ол хире быжыг нинти харылааштарга: тайбынга ынакшыр чорукка өлөргө үнөрдөр деп чүвөгө шуут бүдүрүп турар мен.

Бистин чурттарыңа силерин морал келишкенин хайгаарал турар миллион-миллион кижилерин иштинде бистин улустарыңың аразында тайбынын болгаш кайы-кайызын билчир чоруктун талазы-биле Эргелелин үлөтүр бөлүүнү мурунда туруп турар оругаларың аразында харылааштарын демгелгезин.

Профессор Кокрофтинин дынаатканы болза Болдер-Халла (Соңгу Англия) баштайгы англи атомнуг электростанциянын туудуун төлөөкчилери Харуэлде атомнуг төп чер сөөлүгү үш чылдарын дургугула чогадып кылып келген. Совет Эвилелиниң планнары-биле деңгээшпаан, Англияга атомнуг энергетиканы хөжүмдөгү планнарын проф. Кокрофт оон ылай чугаалаан болгаш бо талазы-биле ийи чурттарың аразында чарышты чорудар деп күөсүдү илгерилгезин.

Бодунун тайылбырларың проф. Кокрофт атомнуг реакторларын хөвирлерин болгаш атомнуг энергиянын айттыргыларын талазы-биле Британ эргелелин бо дугайты белектер турар планнарын айткан.

Бесданың доозулгалыңың сөөлүдө проф. Кокрофт Харуэлде атомнуг төп черин реакторлуг ийи тургузуларын Н. А. Булганинга, Н. С. Хрущевка болгаш оларын үдөп чоруп кижилерге көргүскөн. 1948 чылда туттунуп кылдыган болгаш Англияда ындиг хөвирин баштайгы эң уугу тургузуларын бирээзи

хөрөөгө дузалыг болуп дээш бистин ийи чурттарыңың шериг албаныңларын ышкаш кылдыр кым-даа ындиг күштүгү-биле күөсүскө деп болап тур мен, мындагылар дээрлелер. (Адыш часкаашкыны).

Силерин кадылар дээш кундагы саналдашпаан, хааның шериг-далай

Н. А. БУЛГАНИННИҢ чугаазы

Адмиралтействонун Бирги лорд мындагыларга, дээргі генералдар, адмиралдар, дээргі офицерлер силерлер! Силерин мадаа биске көргүскөн чуректин алызында болгаш найыраалдыг хүдөө алышкынынар дээш бистин ханымы-биле четиргеништи силерге илгерилерин чөмөгөшлөшкөннөрү. (Адыш часкаашкыны). Гринвичиде, бүгү дөлегей билинчир бо черге аалчылар болуп келгенис биске дыка-ла таарымчалыг-дыр. Ам Лондон-биле каттыкшап силерин бурунгу хоорайнар орус улуска шагдан бээр-ле бис билинчир. 250 ажил чылдарын мурунда орустун далай флотунун тургузулчу император Петр Гринвичиде көш чораш, Темз хем-биле бистин олуруп турарыңың бо бажында ол чедип келген. (Адыш часкаашкыны).

Россияның согу талазы эриктирине баштайгы англи садгы кораблдеринин чедип келгениден бээр 400 хире чылдар эрткен. Ол-ла эриктирге силерин эргелелин далайылар чорудуп турган Совет Эвилелиниң суднолар шуутуруга-зы чорудуп турганнар. (Адыш часкаашкыны). Ол операцияларын удуртуп чораш адмиралдарың — флот адмиралы лорд Фрэнсис, Сар Федерик Макгигорун, адмиралдар Делримп — Гамилтонун, Арчерин, Шербурктун, Денин, Майстын, Англиядан Совет Эвилелиниң шуужуп турган судноларын агаар күжү-биле орук дургаар камгалаарын хандыраарын удурткан лорд Теддерин аттарын Совет Эвилелиниң улустары эки сактып билип туралар. Эрткен дайынын аар-берге чылдарында бистин чөмөгөшлөшкөннөрү биске кады хөдөлүп тулчуп турган еске адмиралдарын, генералдарын болгаш офицерлерин аттарын мен алаамын. Совет улус оларын сактып билип база оларын шериг талазы-биле ажалдарында өөрүп четиргенин илгерилей туралар. (Үргүчүлүдүг адыш часкаашкыны). Дайын үзүндө доктааштың, амгы үдө үргүчүлүг турар совет-англи флоттарың харылаашыга байырлап турар бис.

Флотунун, армиязының болгаш хаанның шериг-агаар күштеринин мурундан изиг байырын чедирип тур мен, мындагылар дээрлелер.

Оң соонда олуршканнарның изиг күөсү-биле утааны Н. А. Булганин чүве чугаалаан.

Чоокта чаз бистин ийи чурттарыңың кораблери найыраалдыг аргымышкынынарн солгушканнар. Ол чорук биске-даа, силерге-даа дузалыг болган. (Адыш часкаашкыны). Бистин далай экинчиз тайбың морлаашкынырга кезээде ажил. (Адыш часкаашкыны).

Совет улустун эң-не ханы чүткүл тайбыңга чүткүл болуп, Амгы үдө өөскү дөлегер турар тайбың казан-даа үрелбегин дээш бистин бүгү кижилериниз изиг чүткүл-биле күөп туралар. Бодунун улустун күөсүр-соруун күөсүтшпаан, Совет чалак чөмөгөшлөшкөннөрү айттыргыларын таарыштыраарын кымыскаашы-биле чедип ап турар болгаш бүгү чурттарың найыраалдыг кады ажалдажыгы доктаар дээш демекшип турар. А бүгү улустарың аразында эки харылааш болгаш найыраал дөргө, бүгү дөлегейге тайбынын камгалаарыңа болгаш быжыг-лаарыңа эң-не идегелдик магадылаа ол болуп.

Силерин чуртунарга бистин келген аян-чорувус болза силерин чуртунарын күрүне ажалдакчылары-биле чугаалажышкынынарн чорудуп тургаш, Великобритания биле Совет Эвилелиниң аразында кайы-кайызын улам-на эки билчир чорукту, бистин чурттарыңың аразында сыйрып болгаш язы-бүрү талазы харылааштарын доктааштыр чедип алыр сорулгалыг. Ол чорук ийи чурттарың эрге-ажыктыгыңа тааржыр деп чүвөгө бүдүрүп турар бис.

Великобританияның болгаш Совет Эвилелиниң улустарың аразында найыраал болгаш кады ажаллажыламы дээш, тайбынын болгаш найыраалын улам-на хөй кораблери бистин чурттарыңың аразында чорупулар дээш, тайбың дээш кундага чарлаарыңың чөмөгөшлөшкөннөрү.

Олуршканнар изиг байыры-биле утуктан Н. С. Хрущев дүштеки шайлаага база чүве чугаалаан.

Дүштеки шайлааның доозулгалыңың соонда совет аалчылар автомашиналарга олурган, боттарың доктаашкан чери — «Клеридж» отелче дедир эң келген-нер.

Ол салга Харуэлдин профессор аргының ажалдажышкыныңа чөмөгөшлөшкөннөрү Н. А. Булганинга болгаш Н. С. Хрущевка байыр чедиргеннер.

Оң сөөлүдө проф. Кокрофт эвээш күчүгүг «Зеус» деп эксперименталдыг эң-не чаз реакторун аалчыларга көргүскөн. Радиоактивтиг чүдүлгелерин хемиктиг шимчөөшкенин өөрениринин болгаш атомнуг энергияны ажалдажыгы хөргөлөгү механизмин талазы-биле эксперименталдыг лабораторияларын совет удуртукчуларга эң сөөлүдө көргүскөн.

Атомнуг төп черин көргөшкөн сөөлүдө сар Э. Плауден болгаш сар Дж. Кокрофт олар совет удуртукчуларын алдыр дээш эргени шайлаага тургускан. Хүндүлгелдин ээугу-биле хүлээп алганы дээш база атомнуг төп чер-биле танылаарга арганы берген дээш Н.

Колхозтун мурнап турар фермазы

М. БАГАЛДАЙ.

МАЛ АЖЫЛЫНЫҢ КУРЛАВЫРЛАРЫ
Сүт бөлгаш зыт бугуерин ийи катап
көүдедир талазы-биле ХХ сьедизинин
Директивазарында салган сорулганы 1960
чылдан дыка зорте—чоокуе бир—ийи, хэб.

Часкы хову ажилдарында четпестерни узуткаар, мурнакчыларга деңнежир

Кызылташ тарылгазын дооскан

ИПП-ТА. (Телефон-биле). Партиянын болгаш чарактын көдө ажал-агыйнын бүгү ажалдачыларына үндүргөн кыйгырым Жланов аттыг колхозтун тараа-жылары күш-ажылчы белик көдүрүшкүгө уткаан. Шагаан-Арыг МТС-тин механизаторлары-биле дем каткан колхозчу ажалдачылар шык басырып илтирээрни чогуур өйүндө дооскаш, тарылганы агротехниктиг негелдерлер дугаар улам кал-бартып турар.

Колхозчулар болур кызылташтын тарылга планын ол колхоз дооскупкан, ам пландан ажыр 80 гектарны база тараал. Ол шыкаш чыгетарааны пландан ажыр 40 гектарда чашкан. Амгы үеде арбай болгаш сула тарылгазын база челишкенин чорудуп турар.

Колхозтун хову турлагарында

ЭЛ-БАЖЫ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районда Калинин аттыг колхоз тараа култураларынын 1600 гектар шөдүгө шык басырышкынын чогуур өйүндө хан-дырган. Ам ховдун илтирөөшкенин чорутушкан, тарылганы кидин-не калбар-тып турар, кызылташ 450 гектарда чаш-тынтан.

Колхозчу тараа-жыларынын механизатор-лар-биле дем каткан күш-ажылдын май мурнунун социалисттик чарымы улам сорук кирип турар. Баян-Колда 3 агре-гатор бар, эш Олакаа удуруткан хову ажалдачыны бирги бригаданы тарылганы май Бирини байыратынын бетинде дооза-ны дөшт механизаторлар-биле демит күш-ажылды улам калбартып турар. Сенекте ийгири бригада (бригадир эш Сыгыр-оол) база багай аяас ажалдап турар, мида 2 агрегатор бар.

Колхозтун кайы-даа хову турлагарында таарымчалыг байдалдар тургустунган: нинти чуртталга баянчалары, чеме-ниге черлер бар, көргүзүг самбыралары организастаанын, хана солунары түпү турар. Колхозта библиотеканын салбыр-лары хову турлагарында тургустунган. Комсомол организастаанын (секретары эш Барымаа) удурутп турары бот-ты-вын аныктар бөлүк концерт оюннар-ны база көргүзүп турар.

Буга ашталгазы

Өвүр районун «Коммунизмче орук» колхозунун хову бригаданы районун байдалына сугарылганын ужу-дузанын үнөп көргөш, Хам-Дыг болгаш Улаа-тай булагарынын ашталгазын тарылга мурнуна дүргөн доозанын шийтирээни.

53 колхозчулар Хам-Дыг бугазынын 3 километр азыг черин үш хун иштинде дооскаш, Улаатай бугазынын ашталгазын-че киргенер. Буга ашталгазына Борбай-оол, Чыпын, Давалаан, Амырбиди, Нэчин, Бара-оол олар кончуг шалымын ажал-дап, нормазын 150—200 хуу күсөдүп турар.

И. ЧОЗАР.

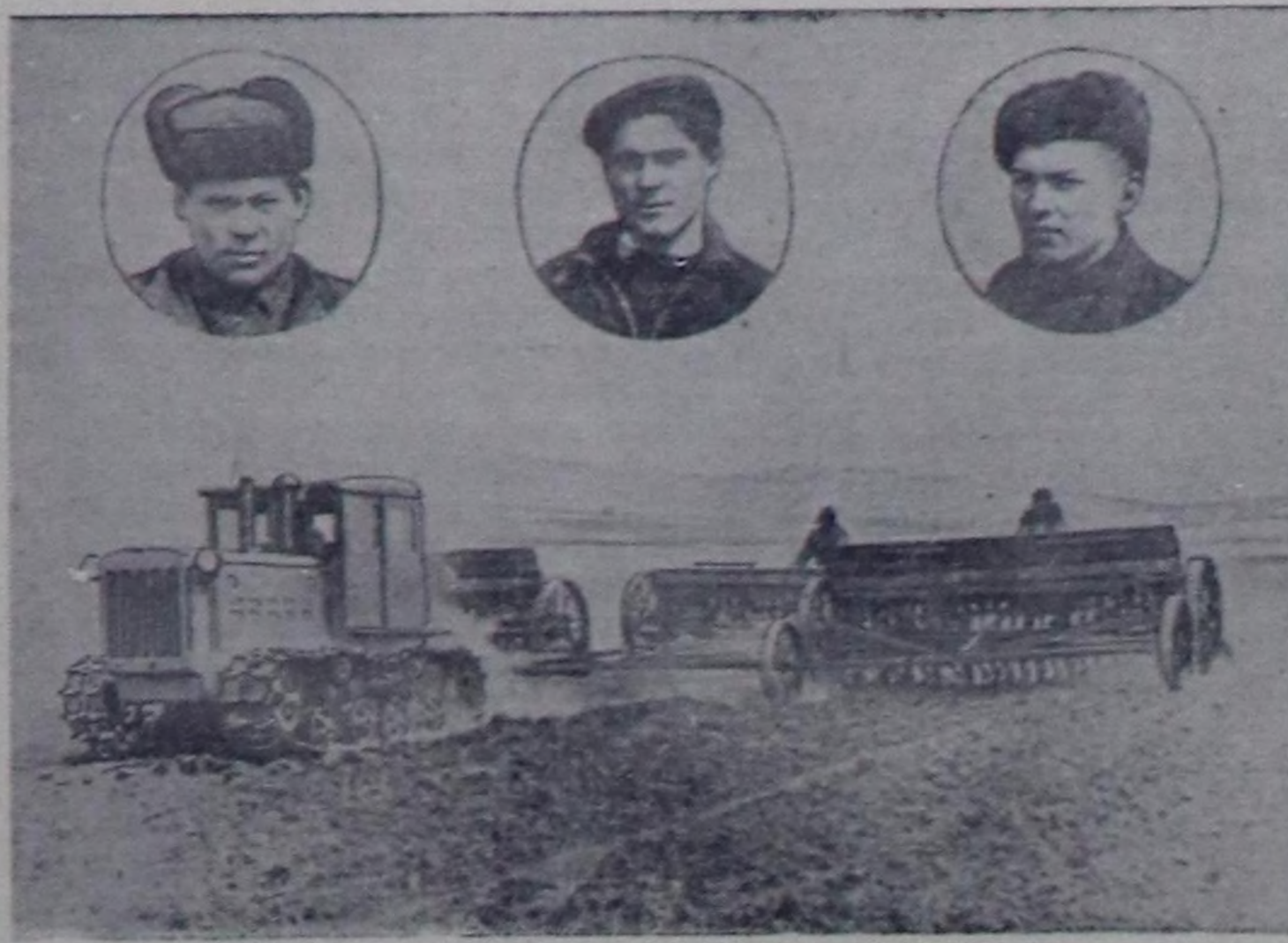
де дие үш чыл дургузунда шийтирлеп бөдүр деп чүвени дыка хей колхозтарын дуржулгазы көргүзүп турар. Бо талазы-биле Воронеж областын көдө ажал-агый ажалдачыларынын патриотчу өгөдөшкенин онза ужу-дузанын. Адыгы беш чыл планынын талазы-биле Директиваларга салынган эйт бөдүренин планын беш чыл дургузунда аяас, а чатыгы чылын, сүт бөдүренин бир чартык чыл дургузун-да ийи катан көдүдүрүн олар хүлөөнип алганнар.

Боттарынын бар аргаларын санап көргөш, Украин ССР-нин, Белорус ССР-нин, Казах ССР-нин, Киргизия крайнын, Башкир АССР-нин болгаш чурттуң өске-лаа хей-хей райондарынын колхозтарынын болгаш совхозтарынын ажал-агыйлары беш чыл планынын көдө ажал-агый про-дукциянын бөдүрү талазы-биле оналда-зын хуусаа бетинде күсөдүр деп ший-тирээниер.

Бо ажал-агый чылында колхозтар сүт бөдүренин дыка көдүдүркенер. Октябрь 1-ден март 1-ге чедир өрткөн чылын ол-ла үеи-биле деңизерге сүтүн нинти саал-дазы 63 хуу көдүдүр. Украин ССР-нин болгаш Молдав ССР-нин колхозтарында сүтүн нинти саалдазы барык ийи катан, а Туркмен, Узбек, Тажик, Киргиз болгаш Азербайжан республикаларынын колхозта-рында — ийи катан ажыг өскөн. Сүтүн нинти саалдазы Рязань, Воронеж, Орел, Тула, Балашиха, Тамбов, Каменский, Рос-тов областтарынын болгаш Дагестан АССР-нин колхозтарында сүтүн нинти саалда-зын база ындыг хемчээдерге өскөн.

Сүтүн беткелик болгаш садып алыш-кыны дыка өскөдөн. Сүт беткездарынын болгаш садып алышынын бирги кварталда планы 1956 чылдын март 10-да 90 хуу күсөтүнгөн. Украин, Молдав, Латвия, Азербайжан, Тажик, Армян, Туркмен, болгаш Эстон өилелдеген республика-лар планын ажыр күсөткенер. Сүтүн херек кырында дужаалды өрткөн чы-лын ол-ла үеи-биле деңизерге 61 хуу көдүдүр.

Адыгы беш чылда эйт бөдүренин бир-ги ээлчеге хаан ажалын бүгү хемчег-

Кызыл районун «Совет Тыва» колхозта часкы хову ажилдары шапкын чоруп турар. Кызыл МТС-тин механизаторлары колхозчулар-биле сырый дем-каткышыкы-биле тарылганы кыска хуусаа доозар дөшт ажалдап турар. Бригадир эш Миллерин трактор бригадасы ол колхозтун Чинге-Дагга тарылга шөдүндө ажалдап турар. Ол хүнүн-не планын оналгазын ажыр күсөдүп турар. Механизаторлар боттарынын күш-ажылын Май 1-ге алдар бөдүрүп турарлар.

Чурукта: (он талазында) бригадир Миллер, трактористер эштер Зайдиль болгаш Салдатенов. Адаанда — Салдатеновун трактор аргазы.

Фото С. Феоктистоу.

Чинге-Дагнын ховузуна

Кызыл районун «Совет Тыва» колхоз-тун кол тарылга шөдү болур Чинге-Дагнын ховузуна часкы ажилдар хайныш-кынын чоруп турар.

Колхозтун №2 хову бригадасынын (бригадир эш Мумбакаа) 26 ажи-составтыг кезигинери хову ажалдарын че-лишкенин чорудуп турарлар. Чинжаа, бригаданын бо чылын тарып тараа култураларынын планы 800 га, өн иштинде кол култура кызылташ 600 гек-тар. Ам бригаданын кезигинери нинти-би-биле 550 гектар тараа култураларын чашы тарааннар.

Кызыл МТС-нин мида ажалдап турар механизаторлары болгаш колхозчулар та-рылганын агротехниктиг чурумдарын шыгыны барымдаалан турарлар. Бригада-да ажалдап турар колхозчуларын күш-ажылын эки организастап, оларын эки аш-чем болгаш таарымчалыг оран-суур-биле хандылар дугайында колхозтун баш-таар чери (даргазы эш Нурсат) үргүчү-нүн кичөөгөйин салып турар.

Колхозта партия болгаш комсомол ор-ганизациялары ук бригадала боттарынын агитаторларын быжылган, олар мида ажалдап турар колхозчуларын ортузунга үргүчүлүн бөдөдүрүшкөн, номчулгаларын чорудуп, агитаторларын доктаамал үн-дүрүп, тараа-жыларга чаз-чаз солунарын чедирип берип турар.

Бо бүгүчүн түнелдине Чинге-Даг хову-зунда ажал-агыйларын ортузунда мур-накчыларын саны хей, оларнын күш-ажылдын бөдүрүчүлүгү белик болуп тур-тар, тараа-жыларын хей нуруу ботта-рынын нормаларын чүгө чедир аяас, а

биле көдүдүп тургаш көдүдүр. Нинти эйт бөдүренин хаан ажалын бот-деңиз-лин 50 хуу чедирген турар. Бо херекке хаваннарын ээтир болгаш бекон кылыр семирти азыраары угуз ролуу ойнаар ужуруг. Ээтир кылыр семиртиринге дүргөн эээр болгаш немээр деңизинге чемни эң-не эвээшти чарыгдар анык хаваннарын үзүп тургузар. Ээтир кылыр семиртирге беш килограмм немееде деңиз алырныга беш чегерилге хемчээ-ла, а чатыг кылыр семиртиринге — 7—8 чегерилге хемчээлин чарыгдар. Уон ийи чаш хаванын чатыг кылыр семиртиринге чедир 9—11 айлар, а ээ-тир болгаш бекон кылыр семиртиринге 4—5 айлар негетинер деп чүвени билин алыры чугула. Ээтир болгаш бекон кылыр азыраарда угуз аяас калза негетинер азы ол хире хемчээдин бир калзага-ла чылын дургузунда хей хаваннарын се-мирти азыраар болур дөшт ол болур. Дыка хей колхозтар хаан ээти бөдүрү тала-зы-биле сөдүгү чыла угуз челишкени-нерин чедир алыр. Черновск областын Заставнов районунда Киров аттыг кол-хоз 36 гектар тарылга шөдүгө онал-тыр 36 ажыг центнер хаан ээтин, а Одесса областын Бересовск районунда Буденный аттыг колхоз 38 ажыг центнер ээтин алган.

Хаан ажалынды аныгы амгы үеде четпес көдүгү турар хову районнага ээтиг мал ажалы калбак көдүдүрүн алган турар ужуруг. Мыды олардынын, семирти азыраарын бирги ээлчеге эки-жерде болгаш арган мыды дужаар ажал-агый ажалдачы чок кылыр херек.

Нарын болгаш чартык нарын дүктү хей ажалын аргидеги районнага-даа болгаш Сибирге, Ортаази Азияга, Зака-вказье-даа узам кыйа көдүдүрүнүн со-рулгазын беш чыл планы салып турар. Күн ажалын көдүдүр талазы-биле угуз перспективалар колхозтарын мурнуна ажалтынны турар. Кунту элеталарга тургузар угуз күш фермалары организастап алган Ставропольн мурнакчы кол-хозтарынын дуржулгазы база дагалар-нын чурга төртүрүн аажок бөдир, ферманы ажаарына күш-ажылдын ча-

харын ыракта ажыр күсөдүп турар, чинжаа, тараа-жылар эштер Д. Семи-Ш, Самбуу, Б. Ендан, С. Долгар, Б. Биче-оол, С. Эмзэн болгаш өскөдөн-даа хун нор-маларын 150—200 хуу чедир күсөдүп, кызымач чүтүлүгү ажалдап турарлар.

Бүгү делегейин ажалчы чоннарын эи-сеткил каткышыкынын хүнүгө — Май 1-ге чедир тараа култураларын 1000 гектар кылыр пландан ажыр 200 гектарын немей тарып деп социалист хүлээлгезин күсөдүр дөшт колхозчулар шудургу ажалдап турар.

Он-биле чегерелешир, колхозчуларын чамдык негелдерин демгезе чогуур. Чинге-Дагнын хову бригадасы сугут че-дерден ырак туруп турар, ону барымда-лааш, колхозтун баштаар чери 1955 чыл-дын июльда аяас култур казаны-биле об-ластын суг ажал-агыйнын чери-биле керээ чарган, суг ажал-агый чери ол керөөн аяга чедир күсөдүр. Амгы үе-де бригаданын чанына суг чок чорук аяас угуз бергедешкенин ужурашты-рып турар.

Чинге-Дагнын тараа-жылары болгаш мида механизаторлар кинофильмдерин, концерттерин көөрүн угуз күсөдү-биле дилеп турар, ындиг түбүдө аяас чакы-ла ажалдары өгөдөн дөшт оларга чак-гыс-даа кинону болгаш концертти сонур-галып көгүсөдөн.

Часкы тарылгада ажал-агыйларын бо чөдүгү негелдеш болгаш култургуз со-нуургаларын хандырып, оларга кинону база концерттерин көргөдери Кызыл рай-кусөдүмүн култура кидинден болгаш комсомол райкомундан негетини тур-тар.

Д. АЛЕНСЕВ.

рыгдалын кызырар, ажал-агыйнын бо алырнында олурааны бөдир арганы берип турар.

Мал ажалынды үрелде херөөн экижер талазы-биле угуз ажал туруп турар. Арыг уксаалыг болгаш хайлак малдар укс-са чок малдан өйтп, сүтү, дүктү дыка хейнү бөдүр деп чүве билингир болгай. Чинжаа, нарын дүктү болгаш чартык-нарын дүктү хойлар бөдүр дүктү хойлар дүктү ийи — ийи чартык катан хей берип турар. Чатыгы нарын дүктү хой-дан бир чылда алган дүктен кылган пест-тү бөдүр дүктү хойнун чыла дүгүдөн 4,5—5 катан хейнү бөдүрүп үндүр. Уксаа ажалын шын чоругура болза беш-алды чылдарын дургузунда чартык бөдүр болгаш бөдүр дүктү хойларын (ке-жин тон кылыр хойлардан аныгы) чартык-нарын дүктү болгаш нарын дүктү хойларга шийчилип болур. Ол чорук чуртка дүк бөдүрүн дыка көдүдүр арганы бөд.

Күрүннел уксаа таралыр черлерин ажалын өдө көөрүнүп, колхозтарын мал ажалынды шынарын экижерин дөшт оларнын ролын болгаш харымсалгазын бөдиринин чугула өйү келген. Бот-ору-га чарыгалыг пункттарын организастап тургаш, малды тарып боозадынын аргазын калбаа-биле ажаллаар херек.

Мал ажалынды продуктууун бөдире-ринге малдын чөм сууру шийтирлиг ужу-дузаныг болур. Быжыг чөм сууру тургузарда районнарын, колхозтарын, совхозтарын тодоргай бойдуе болгаш ажал-агый байдалдарын өөренип көөр херек.

Кукуруза тарылгазын калбартааны чурттуң бүгү районнарыга мал чемин бөдүрүн дыка көдүдүр арганы бөд. Малын болгаш куштун эки чеменириге кукуруза тарылгазын калбартары-биле чегерелешир бобы култураларын тарып тургаш, бөдөктү чеменин бөдүрүн калбартын кайгамчык чугула ужу-ду-залыг. Бобы култураларын арыг чы-ларын болгаш ол шыкаш чатыгы чы-лыг болгаш хей чылыг алак кул-туралар-биле хозуп тарыры чугула.

МТС-тин удуртулгазын экижидер

САМАГАЛДЫ. («Шынын» корр.). Партиянын болгаш чарактын көдө ажал-агый ажалдачыларына үндүргөн кыйгырымына улам сорук кирген Тес-Хем районун тараа-жылары часкы хову ажал-агый челишкенин чорудуп турар. Апрель 20-ге чедир Ленин аттыг колхоз 620 гектарын шыгыны басырып илтир-тевишаан, 242 гектарын тараан. Шык басырышкынын Калинин аттыг колхоз чогуур өйүндө чоруткан, тарып өгөдө-нинин баштайгы ийи хүнеринде кызыл-тасты 130 гектарда чашкан.

Бир аяас ажалын эки организастап удуруткан болза, ылангы машина-трак-тор станциялар септелген шынарын кылган болза колхозтарда часкы хову ажалы амгызында ыракта белик көргү-зүлгө болур ийи. Калинин аттыг колхозта эш Күзөн-оолдун «У-2» тракто-ру хову турлаанга барган ояар ажалла-нын, апрель 16-да үрелген хемээр. Сталин аттыг колхозта чүгө 2 саяла ажалдап турар, а 4 саяла үрелин.

МТС-тин талазында шөдлөдө агрегат-тары багай удурутп турар. Тракторга угуз-лаа, биче-лаа ээлчегелер негетинген таварылга бүрүтүлө МТС-че чоругу-а, ажалга шалтыктыг чорук районну кайы-даа колхозтарын бар. Көдүп чо-руу септелге мастерскаянын ажалла-ры чугула негетини турар.

З. САГААЧЫ.

Четпестерни дарый чайладыр

Барыш-Хемчик районун «Больше-вик» колхозу 1955 чылда бо чылдын тарылгазынче кичөөтөй салбаанын түнелдине №1 хову бригаданын та-рыза чогуур 745 га черин чүгө 247 гектар бөдөдүрүшкөн, а 498 га черин бо чылын угуз аңдарын бөдөдүрүшкөн ужура таварышкан.

Кызыл-Мажалык МТС-тин ол колхозта трактор бригадасында чер аңдарынга 4 тракторлар ажалдап, үш хүн иштинде 110 га чарып бөдөдүр. Трактористер Х. Дой-луг-Хаа, Шугаур-оол олар чер чарар норма-лын дыка ажыр күсөдүп турарлар. Кы-рар, чарар материалдар сөөртүчү эш Ко-лай-оол шалыкын ажалдап, тракторлар-ын үзүткө чок хандырып турар.

Тракторларын иштинде №26 трак-тор элөөн хей хүнерде ажаллавын үрели-п турган. Кызыл-Мажалык МТС-тин ме-ханити эш Яковлев септелге кылыр тех-ник машиналар келген, тракторнун чо-гум чүгө үрелгенин тыппай, кыдыг-даа дуза чедирбөз.

Колхозтун хову бригадасына быжыл-лаан аяасамын күжү арган болгашын-дан сөөртүгө ажалы бергендер турар. Та-рылга ажалынды баштайгы хүнеринде кестүп турар четпестерин ол доран эдер дугайында МТС-даа, колхоз баштаар чери-даа улар хемчег алза чогуур.

А. ХАЛЫЧ.

Сүт продукциянын хей кезини бө-дүрүп үндүрүп бөдүрүгү казанырга үеи-нин дургузунда четир саныг шык-тыг болгаш нөгөн чемени-биле мал хан-дырткан турары-биле колхозтарга бол-гаш совхозтарга нөгөн конейрин тургуза-рынче онза кичөөтөй салыры чугула.

Ол бүгү айтырылал мал ажалын уду-рутуп үндөйин-биле экижерини чер-черде партия, совет болгаш көдө ажал-агый органдарында негеп турар. Ам кол чөв болза бүгү колхозтар болгаш совхоз-тар малдын кышталышынын чө-дүшкенин доозары, бүгү баш санын камталган алыры, ону олар ажаалдамын-че шийчилери болур.

МТС-тин шийтирлиг ролу

Нинтин черини гектар бүрүтүдөн продуктуу бөдүрүн көдүдүр талазы-биле сорулгаларын шийтирлээрине МТС-тер угуз ролууг. Ам машина-трак-тор станциялары чүгө колхозтарда чер болгаш мал ажалынды продуктууларын бөдүрүр дөшт харымсалгазын аяас, а оларнын бөдөдүр дөшт база харымсал-галыглар.

Машина - трактор станцияларынын ажалын экижерин, оларнын техниктиг чегерелешкенин быжылгаар, удурут-чу ажалдачылар-биле болгаш доктаамал механизатор кадрлар-биле быжылгаар дугайында партия болгаш кааа угуз хемчегерин чоруткан. 1941 чылдын ая-зын-биле деңизерге трактор паркынын кү-чүзү 1955 чылдын эгизинде 75 ажыг хуу өскөн, комбайн паркынын күчүзү 2,5 катан көдүдүр: автомобильдер 3,5 катан хей апарган. Машина-трактор станцияларынын бөдүрүн ажалынды хемчээл (чымак аңдарылгаже шийчи-дерге) 2,7 кататан ажыг өскөн. Амгы үеде колхозтарда чер ажалынды хей күш үнөр ажалдары барык бүрүн ме-ханизастаанын.

Адыгы беш чылдын чылдарында көдө ажал-агыйнын механизастаанын-нын деңгел оон-лаа артык өсөр. Көдө ажал-агый 1 миллион 650 муң трак-торларын (15 аяк күжүгө шийчилерге), 560 муң тараа комбайнларын, 180 муң жаткаларын (виндотракторын), 400 муң

Чөөн-Хемчик райпозунун ажалы

Чөөн-Хемчик райпозу март айла болган районну хуучулар хурамын киржичи-лерин негелдерин боттадыр тараа-жы-биле чамдык ажалдарын чоруткан. Илчала-даа райпо бо чылдын бирги кварталын баран саарылгазын планын күсөтүш. Бөдүрүн ажалынга чедир алдыган мурнуку челишкенин быжыгытар талазы-биле райпо баштаар черини чогуур ажалдарын чорутканын саарылга планын үеринге чедирген.

Райпо шугуунда эки ажалдап, херек-лечилерин негелдешин өй-шаала хан-дырып турар мурнакчы салыгчылар хей. Чинжаа, Хорум-Дага магазин өргөдөшкө эш Койгароова, Чаданала магазин өргө-дөшкө эш Маадыр, Чыраа-Бажында ма-газин өргөдөшкө эш Лосан, Баян-Тала-да магазин өргөдөшкө эш Тараканова олар баран саарылгазын планын үр-гүчү ажыр күсөдүп турар. Мычаарга оларын мурнакчы дуржулгазын негеп-релер, ону бүгү салыгчыларын челиш-кени бөдүрүр дугайында райпо баштаар чери хемчег албаа.

Салыг ажалдачыларын бүгү күжү партиянын XX съездинин төөгүлүг шийтирлерин боттадыр дөшт демисе-ле мобилизастаар талазы-биле райпо баштаар чери шүшпөн ажалдап турар.

Чамдык салыгчыларга баранга чонун негелдешин өй-шаала хандырып чорук-тар бар. Оон түнелдине чонга чугула херелетини турар бараннар болгаш-чөдө дүктелди бөөр таварылгалар хей. Чон-га өргөжөк чугула херелетинер бараан-нар: шай, дус, керосин үзүткөдүп турар. Бо барааннарын чогуур өйүндө сөөртүп алыр талазы-биле райпо баштаар чери болгаш салыгдар бөдүрү хемчегерин ал-байп турар. Ол чорук хей-хей салыгдар-ын бараан саарылгазын планын өй-шаала күсөдүрүн үзүп турар. Райпунун салыгларында нөгө аяасан дыка ховар

садылап турарында ам үеде нөгө аяас-геле уалгакан.

Барааннарын көдө магазинерге ху-ваарда аяас чонун негелдешин барымда-лаас чорутар ам-лаа үргүлүдөшкөн. Бо талазы-биле районун салыг кидини-н өргөдөшкө эш Хунажыг, товараед Никитов олар четпес ажалдап турар. Оон түнелдине ылангы көдө салыглар-да чонун өргөжөк чугула херелде чүгү-лери эвөөш барып, чугула херелдешин барааннарын чүгө район төүндө магази-нерде бар болуп турар. Шын аяас хуаал-данын түнелдине барааннар бир мага-зинде саарылга чок болуп, өскөдөн дүр-ген саарыл турар.

Райпо баштаар чери кадрлар-биле ажалды база четпес тургускан. Салыг ажалынды таварылга болган, туруп чөд кидилерин күзөп алыр чорутар бар. Оон түнелдине материалдыг үнелг чүгүлери харымалыг турар кидилер хей өрө-самчыгалды кылып турар. Чинжаа, райпо баштаар чери кыдыг-лаа документ чөк, мурнуна салыгчылар кылып чоруга Ларионов дээрин районун салыг ажал-ынга хүлөө алган, ол аяас кыска үеде ажалдаш, 5197 рубльди салыгчылар болгаш ам-лаа төлөөш.

Райпо хуучу кезигүгө чонун кирип алыр талазы-биле багай ажалдап турар. Хуучуларын кезигүгү дымдырын өй-шаала чымы албайп турар. Чедир төзө-түшкөн дайымынын түнү 1956 чылдын январь 1-ге 73554 рубль болгон.

Калбак херелдешин үзөтүр болгаш аш-чөм барааннарын чонун негелдешин хандыларын экижерин чедир алыр-да Чөөн-Хемчик райпозунун баштаар чери болгаш ажал чорудулгазын партиянын XX съездинин негелдеринге дүштүр тургузар ужуруг.

Н. САЛЫ, (Бистин корр.).

Колхозчунун челишкени

Эрэн районун «Чаа орук» каяа ажал-агый артелинин колхозчуу эш Му-най беш чыл дургузунда даргалан, бо арамында хүн нормазын 150—200 хуу чедир күсөдүп, күш хүнүн минимун шевергин күсөдүп келген.

СЭНП-нын XX съездинин материал-ларын долугу-биле өөренип дооскаш, алы-гы беш чылдын баштайгы чылы — 1956

Чагыларны ээлеринге чедирер

Сүт-Хал районун харылзаа контора-зында ажалдап турар эш Дамын чонун чагыткан солуннарын болгаш сөгүлүдери өй-шаала ээлеринге таралып берейн ту-рар. Бора-Тайга сумузунда «Сталинчы орук» колхозтун чамдык колхозчулары январь айла-да чагыткан солуннарын бо хүнге чедир чатыс-даа номерин албаан-нар. Чинжаа, О. Когарнын 1 чылда чагыт-каны «Шы» солуну, О. Дукарнын, С. Он-дарын 6 ай хуусаалыг чагыткан «Тыва-нын аныктары» солуннары ол олчаан чыткен.

Чагытчылар солун чагыткан квантация-

зын эш Дамынга чедире бөдөргө,—мен айлап бөдүр мен — дөшт стол хаарзаан-че кып октап каар. Оон соонда бала катан негеп келгире,— силерин солунуулар мен албайп турар кидилер мен — дөшт уаусту чачып көнүгүр, ажаанар.

Бистер солуннарын өй-шаала алгаш, мида бижитинген чүдүлери билш алы-рын күзөп турар бис. Сүт-Халдун харылзаа конторын бистик чагыткан солуннары-мысты казан эвөө бөдүр иргэ?

С. ОНДАР.

Сүт-Хал, «Сталинчы орук» колхоз.

ма болза, хей-хей МТС-терде дыка хей чарыгдаларын кызырарыне механизатор-ларын мобилизастаанын турар.

МТС-терин ам турар чагыт аай штат-тарын шы

